

ARVAMUS

Türi kammerkoori suured ja väikesed ootavad kontserdile

Türi kammerkooril on lõppemas tegus hooaeg. Septembris 2007 võtsime osa M. Saare 125. sünniaastapäeva kontserdist Suure-Jaani kirikus. Vahepeale mahtusid traditsioonilised ülesastumised kultuurimajas, kirikus, osalemine Järvakol ja kontsertreis Karkkilasse. Hoolega valmistusime üleriigiliseks X kammerkooride festivaliks Põltsamaal, kus C-kategooria II koht ütle mata head meelt valmistas. Ees on veel maakonna laulupidu ja taas kord etendused Vargamäel.

Aeg-ajalt on ikka jutuks tulnud, et vanemate lauluharrastuse eeskujul on nende järeltulijad ka ise aktiivsed lauljad nii lasteaias kui koolis. Suur osa neist jätkab pilliõpinguid muusikakoolis ning mõned muusikakeskkoolis ja akadeemiaski. Mõte teha koos kontsert saab teoks uue nädala neljapäeval, 8. mail, kell 19 Türi kultuurimajas, ja sellest ei tule akadeemiline koorikontsert. Esinejateks on kammerkoori lauljate lapsed ja lapselapsed ning head sõbrad. Lavale jõuab väga erinevas vanuses esinejaid: alates mõne aastast koos emmedega, lasteaija- ja koolealisi poisse-tüdrukuid, lõpetades tudengieas neidude ja noormeestega.

Kontsert on tänuvaldus esmajoones emade-vanaemadele nende saabuva pidupäeva eel, kuid oodatud on kõik head inimesed. Niisiis, isad-vanaisad ka kaasa! Kava on mitmekesine ja nii eriliste esinejate puhul täis üllatusi. Meie kõigi ühine soov on, et suurte ja väikeste esinejate lihtsad, südamlikud laulud ja pillilood leiaksid tee kuulaja hinge.

Kontserdi ettevalmistamisel on nõu ja jõuga abiks kogu kultuurimaja meeskond. Laulud ja pillilood on selgeks õpetanud muusikaõpetajad Mare Neemelo, Karin Koitla, Siret Heinaste, Tea Saar, Vello Schüts. Kontserdi stsenariumi pani kokku Ave Miir ja laval toimuvat hoiaib koos Aili Meier.

Loodame, et vanasõna „Käbi ei kuku kännust kaugele“ saab neljapäeva õhtul taas kord kinnitust. Kohtumiseni!

Türi kammerkoori nimel,
Tiitu Schüts

KIRI

Vedruvoodi, külmkapp, toolid ja taara

26. aprillil kogunesid vabatahtlikud teist korda, et puhastada Türi valda lähivaid jõgesid. Aktsioon algas Rikkassaare lähistel ning lõppes Laupal nagu esimeselgi korral.

Prandi jöel alustades sattusime imekaunisse puhtasse loodusesse – kaldal öitsesid kollased ja valged ülased, veepiiril varsakabjad, ja oksitel kasvas isegi habesamblik, mida võib leida vaid väga puhtast loodusest. Seal saime üksnes mõne ulpiva pudeli ning võikarbi, mille oli sinna jätnud arvatavasti mõni lohakas kalamees, kes oli karbis usse hoidnud.

Särevere poole jõudes oli näha, et inimesed pole kaugel, sest prügi hakkas juurde tekkima. Nii nagu eelneval laupäeval Pärnu jõel, andis jälle tooni nii plast- kui ka klaastaara. Eriti rämpsusid olid jõe kaldal Säreveres. Seal tiriti kanuusse vedruvoodi, millest küll ainult vedrud järel, külmkapp, toole, isegi kaltsuvaip oli võsa vahel. Sekka taarat, jäätisepabereid ja krõpsupakke. Näha oli ka seda, et lastele meeldib jõe peal mängida ja penoplastist parvesid ehitada. Kahjuks on jäätud parve tükiid vette ulpima.

Alates kohast, kus Prandi jõgi Pärnu jõkke suubub, oli olukord ilusam. Kuna seal oli koristusmeeskond juba üle käinud, tuli ära korjata vaid see, mis esimesest korrast maha oli jäänud – taas penoplastitükid, kilekotid ja pudelid.

ELIN KALDA
vabatahtlik

Särevere ümbrusest toodi jõest välja hulgaliselt prügi, selle seas ka vana vedruvoodi ja külmkapp. Erakogu

Nüüd on aeg kokku hoida

SIIM-VALMAR KIISLER
regionaalminister

Majanduses on rasked ajad ja pingelised on nii perekondade, ettevõtete, kui ka riigi eelarved. Veel ei mõjuta üldine kasvude aeglustumine omavalitsusi. Kogemus aastast 1997 on, et meie maksusüsteemis jõuavad negatiivsed mõjud omavalitsusteni laias laastus aastase viitega.

Hiljutine Konjunktuuriinstituudi uuring näitas, et 54% inimestest on hakanud toidu arvelt kokku hoidma. Kui ettevõtte, kodanikud ja riik on sunnitud pingutama, et ots-otsaga kokku tulla, on selge, et ka omavalitsused ei jää raskustest puutumata ning peavad mõtlema muutustele, et hakkama saada.

Vahepeal on olnud väga head ajad. Aastatel 2004-2008 on omavalitsuste tulud kasvanud sisuliselt kaks korda. Suur raha pealevool on olnud uinutav ning jätnud mulje, et asjad ongi hästi. Mitmed vallajuhid on mulle kinnitanud, kuidas kõik on kõige paremas korras, ehkki tegevuse ebaefektiivsus ja hea elu illusiooni haprus on silmaga näha. Võimalikke probleeme eitada eelistavad omavalitsused on ka võimalike rahaliste vapustuste ees kõige kaitsetumad.

Hakkama saavad need, kes julgevad suurelt mõelda

Nõustun igati Sakala 8. ap-

rilli juhtkirja mõttega, et omavalitsuste tugevused ja nõrkused saavad alguse rohujuure tasandil - algatuseks tuleb kohapeal loobuda kivistunud arusaamadest ning vaadata kaugemale ametnike ja poliitikute isiklikest huvidest ning öelda jah vabatahtlikule ühinemisele. Hakkama saavad need, kes julgevad suurelt mõelda ja vajaduse korral riskida. See, kui edukalt vald toime tuleb, sõltub ennekõike kohalike inimeste teotahet.

Heaks näiteks on 2005. aastal ühinenud Saarde ja Tali vald ning Kilingi-Nõmme linn Pärnumaal. Oodati, et ühine eelarve võimaldaks suurendada investeeringuid ja tõsta omaosaluse võimet projektides. Oodati, et keskkonna-, sotsiaalsfääri ja infrastruktuuri planeerimine toimiks tervikuna. Oodati, et kaoks omavaheline kemplemine ja ametnike potentsiaali saaks paremini ära kasutada. Olid ka hirmud – et tekib ääremaastumine, et bürokraatia suureneb, et laenukoormus kasvab, et kaob kogukonna identiteet. Kolm aastat hiljem kokkuvõtteid tehes leiti, et ootused on saanud teoks, aga hirmud pole täitunud. Kolmest liitujast väikseimas, Tali vallas, tagab teenuste kättesaadavuse teeninduspunkt. Toetatakse külakeskusi ja kaubabussi, valla eestvedamisel

toimub rohkem ühisüritusi ning toetatakse seltsingute tegevust. Positiivseid näiteid toimunud liitumistest ja praegu aktiivsetest tegutsejatest on veel mitmeid. Ma tean, et nende omavalitsuste pärast ei pea muretsema, sest nad on saanud tugevamaks ja tegutsemisvõimelisemaks.

Omavalitsuste arvu tuleb vähendada

Käisin hiljuti Lätis, et tutvuda sealsete haldusreformi plaanidega ja veendusin, et pead liiva alla peita enam ei saa. Nagu meil, on ka lõunanaabritel probleemiks väikeste omavalitsuste rohkus, kes ei suuda hoida korras infrastruktuure, aidata kaasa majanduse arengule, ega pakkuda elanikele kvaliteetseid teenuseid. Muudatustest on räägitud 15 aastat, nüüd kevadel soovitakse seaduse jõud anda kavale, mis jätkaks 525 omavalitsusest alles 112. Regionaalminister tõstis esile, et ehkki omavalitsuste arv väheneb, jäävad senistesse valla-keskustesse alles teeninduspunktid, kus inimene oma asjad aetud saab. Ehk oleme Eestis sellele vähe tähelepanu juhtinud - valdade ühinemine võib küll tähendada võimukeskuse kaugenemist, aga mitte seda, et ametniku jutule pääsemiseks peaks hakkama pikemaid reise ette võtma. Eesmärk ei ole vähendada ametnike arvu, vaid anda neile võimalus keskenduda senisest enam ja professionaalsemalt oma valdkonnale.

Kardetakse, et keskuste tegevnemine jätab liitunud omavalitsuste äärealad veelgi raskemas olukorda. Mõtleme aga

näiteks väikesele vallale koos lootusetult laguneva koolimajaga. Oma nappide vahenditega jääkski see korda tegemata, suuremate finantsvahenditega omavalitsuses on aga võimalik leppida kokku piirkonna koolide remontimise järjekord.

Väikesel linnal või vallal on üksi raske toime tulla

Kutsun omavalitsusi üles raskeid aegu ette nähes kokku hoidma. Ei ole hilja vaadata enda ümber, et leida partnereid, kellega oma jõud ühendada. See nõuab vaid arusaamist olukorra tõsisusest ja algatusvõimetest. Ühinemisprotsessi ettevalmistamiseks on võimalik saada ka tuge Norra toetusrahadest, riik maksab ühinemise korraldamiseks ühekordset rahalist toetust ja on loomulikult valmis vahendama kogemusi ja andma nõu. Juba neli aastat tagasi vastu võetud Kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemise soodustamise seadus näeb ette, et investeeringute kavades ja toetuste jagamisel tuleks eelistada ühinenud omavalitsusi.

Omavalitsusel lasub vastutus seista inimeste huvidest eest ja pakkuda neile kvaliteetseid teenuseid nagu head haridust lastele ja mugavat transporti piirkonna elanikele. Mida väiksem ja nõrgem on vald või linn, seda vastuvõtlikum on ta tagasilööki majanduses ja seda raskem on tal raskest olukorrast toime tulla. Eesti 227 omavalitsuse volikogudesse kuulub kokku 3111 saadikut. Neil on, mille üle mõelda...

Uuendatud pakendiseadus tõhustab pakendite tagastamist ja taaskasutust

24. aprillil kiitis Riigikogu heaks pakendi- ja pakendiaktsiisi seaduse muudatused, mis sätestavad uued pakendijäätmete taaskasutamise nõuded ja täpsustavad pakendiettevõtjate ja taaskasutusorganisatsioonide kohustusi.

Pakendite tagasivõtmise kohustus tuleneb juba 2004. aastal vastu võetud pakendiseadusest, tänase seadusemuudatusega aga hakkab pakendiettevõtjatele kehtima kohustus koguda ja taaskasutada pakendeid materjalipõhiselt. See tähendab, et taaskasutuseks tuleb eraldi koguda klaasist, plastist, metallist, paberist, kartongist ja puidust pakendijäätmeid.

Tarbijatele olulisema seaduseuudendusena tõi Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eek välja selle, et pakendite ja pakendijäätmete tagastamise võimalused peavad muutuma tunduvalt paremaks. "Seni on taaskasutusorganisatsioonid, kellele seadus lubab pakendiettevõtjatel oma kohus-

tused üle anda, pakendite kogumisel keskendunud suurematele linnadele, jättes maapiirkonnad osaliselt või täielikult tähelepantuna," ütles Eek. "Sellepärast on elanikud sunnitud pakendeid viskama segaolmejäätmete hulka ja nende äraveo eest tasuma, kuigi selle eest on pakendiettevõtjad juba maksanud."

Seaduse jõustumisel tuleb tagastatavate pakendite kogumiseks tiheasustusega asulates paigaldada vähemalt üks kogumiskoht 500 m raadiuses. Kui tegu on piirkonnaga, kus ühel ruutkilomeetril elab rohkem kui 500 elanikku, tuleb paigaldada vähemalt üks kogumiskoht 1000 m raadiuses. Hajaasustusega piirkondades aga tuleb lähtuda sellest, et üks kogumiskoht oleks 1000 elaniku kohta.

"Need on miinimumnõuded, kusjuures lisaks arvule on oluline ka konteinerite suurus," täpsustas Eek. "Konteinerite paigutamisel tuleb taaskasutusorganisatsioonidel teha koostööd omavalitsuste-

ga, et selgitada välja elanike jaoks kõige sobilikumad kogumiskohad ja tühjendussagedus."

Tagastatavate pakendite ja pakendijäätmete tagasivõtmise kohustus on seotud müügikoha suurusega. Kui müügikoht on üle 200 m², tuleb pakendid tagasi võtta müügikohas või selle teenindusmaal. Kui müügikoha pind on kuni 200 m², võib pakendite tagasivõtmise korraldada väljaspool müügikoha piire, kuid seda ainult omavalitsuse nõusolekul.

Taaskasutusorganisatsioonidel tuleb ka senisest enam jagada elanikele teavet pakendijäätmete kogumise kohta. "Pakendite tagastus ja taaskasutus saab efektiivne olla vaid siis, kui elanikele on loodud selleks võimalikult soodsad tingimused ja elanikke on nii kogumiskohtadest kui ka sorteerimise vajalikkusest teavitatud," märkis Eek. "Seaduse kohaselt tuleb taaskasutusorganisatsioonil teavitustööle igal aastal kulutada vähemalt 1% käibest."

Pakendiettevõtjad, kes ei ole liitunud organisatsiooniga ja nende turule lastud kaupade pakendi kogumaht on vähemalt 5 tonni aastas, peavad ise korraldama oma kauba pakendijäätmete kogumise igas oma kauba müügikohas ja teavitama ka tarbijaid.

Pakendiettevõtjad, kelle turule lastava kauba pakendi kogusest on väikesed – plastist pakendi puhul massiga alla 10 kg aastas ja muust materjalist pakendi puhul massiga alla 20 kg aastas, vabastatakse pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmise, pakendiregistrisse andmete esitamise ja pakendijäätmete taaskasutamise kohustusest.

Kui Vabariigi President on Riigikogus vastu võetud pakendiseaduse ja pakendiaktsiisi seaduse heaks kiitnud, jõustuvad nõuded pakendikonteinerite tihedusele 2009. aasta 1. jaanuarist.

Agnes Jürgens,
Keskkonnaministeeriumi avalike suhete osakonna nõunik